

Gammal med någ visc

11-åring spelade i vallät Blev medlem i spelmansförbundet

ST Av Sven Strömblad

Sörmlands spelmansförbund höll i lördagens möte spelmansstämma på Asafolkhögskolan. Där hade ett 100-tal medlemmar mötts till årsmötet. Ordförande Ragnar Larsson berättade om förbundets verksamhet under året som gått. Han nämnde bland annat jubileumsstämman i Nyköping och den 40-åriga jubileumsstämman i Tranås. Han nämnde också att förbundet har varit med och tagit del i ett flertal spel- och viseförbund i Sverige.

Att fröken Ulrika Lindholm, 80, är "som barn i huset" hos Svenskt Visarkiv, är inte att förvåna sig över. Hur många lekar och visor hon kan, vet hon kanske inte själv. Omkring 350 är i alla fall uppptecknade. Och den 10 mars medverkar hon vid en viseförbundskonferens i Stockholm. Hon har hälsat på henne i Enskede.

Landshövdingen i Södermanland, Carl-Olof Johansson, har utnämnt Ragnar Larsson till ordförande i Sörmlands spelmansförbund. Han har också utnämnt Gustaf Wetter till förbundets förste vice ordförande. Vid årsmötet överlämnade Wetter till förbundets styrelse ett förslag om att förbundet ska ta tillvara på de gamla låtarna från Tranås. Han föreslår att förbundet ska utge en bok med låtarna och att de ska spelas i kyrkorna. Förslaget ska behandlas på nästa års möte.

Annandagskvällen den 12 februari var det utflykt till Julita och Floda där kranare redlade fram lundens gravar. I vinkarens kyrka höll man i september en minnesstund över den 1924 avlidne musikdirektören Carl-Johan Kjellman som haft tjänst som kyrkomusiker i Stora Malm, Sköldinge och Vingåker och som räknas till en av de stora på folkmusikens område.

Vid prins Wilhelms jordfästning i Flen deltog 12 spelmän och utförde koralmusik under färden från kyrkan till kyrkogården. Till minnet av Sveriges största låtupptecknare Olof Andersson har förbundet utgivit en ny upplaga av 50 Sörmlandslåtar för två violiner. Förbundet har under året fått ett tillskott på 12 personer medlemmar.

Av kassaberättelsen framgick att förbundet genom sin ordförande folkskollärare Gustaf Wetter, Katrineholm, lyckats erhålla omkring 23.000 kr i anslag under jubileumsåret. Bland annat har landstingen lämnat cirka 8.000 kr.

Till ordförande omvaldes enhälligt Gustaf Wetter, i styrelsen omvaldes likaså Sigvard Ejerno och Artur Forsberg samt nyvaldes Thure Enberg efter Arvid Karlsson som av sagt sig. Kvarstående i styrelsen är Arne Blomberg. I lätkommittén invaldes Gustaf Wetter, Nils Lindvall och Arvid Karlsson. Förbundet skall fortfarande tillhöra Södermanlands länbygdspolisförbund och länets bildningsförbund som representeras i Sörmlandsdistriktet av Svenska ungdomsringen.

Under detta år beräknar man hålla två spelmansstämmor, den ena i ödertälje den 19 maj och den andra i Eskilstuna någon gång på hösten. Årsavgiften blev som förut 10 kr. Nästa årsmöte skall förslagsvis hållas på Gripsholms folkhögskola. Fem

Onsdag den 20 april 1966

Gustaf Wetter upptecknar gamla låtar från Tranås

Katrineholms speciella spelman, läraren och musikforskaren Gustaf Wetter, har upptecknat en förnämlig samling låtar från sin hembygd, Tranåstrakten. Den överlämnade han till Folavedens hembygds- och fornminnesförening vid dess årsmöte i dagarna. Sammanlagt har Gustaf Wetter upptecknat 312 låtar från socknarna kring sjön Sommen. Bland de 80 melodier som ingår i den första samlingen förekommer kompositioner av Blide Janne, Gränna, A. E. Bolling (den s. k. Grännakungen) samt av Johan Wetter, Tranås — Gustaf Wetters far. Samlingen kommer nu att förvaras i Tranås stadsbibliotek.

□ Vissångerskan Ulrika Lindholm, 80, med sina lappdockor.

På väggen har hon en gammal "notstock" eller psalmodikon. Hon fick den för många år sedan och den är säkert mycket, mycket gammal. Hon har en fin jämtlandsdräkt och även en dito lappdräkt. Och en rad små lappdockor som hon gjort själv.

Det är nog inte tu tal om att de är alldeles äkta efter förebilden. Till och med kasan är handsmidd. Det har en av hennes bröder gjort. En bror var mycket känd. Det var folklivsforskaren Levi Johansson, som dog för några år sedan. Han blev filosofie hedersdoktor väl främst för sitt stora arbete om Frostviken i Jämtland.

Därifrån är Ulrika Lindholm, närmare bestämt från Raukasjön. I hennes barndom var där flera gårdar och lappbyar. Nu är där nämligen avfolkat.

● Frälsningssång

Bland hennes visor finns det en del lapska — bland annat en frälsningssång. Det var en stor språkförbistring i dessa trakter, svenska, lapska och norska. Och det finns alltså ett särskilt "mål", li-målet, som talas på båda sidor gränsen. Den förbannade rotvältskan, som Pelle Molin sa.

Det var dock inte så många förbindelser med norrmännen. Vägarna var dåliga. Bäst var de på vintern. Då for också Ulrikas far och farfar ned till Namsos och sålde vilt och annat. De var borta fjorton dagar.

Ulrika lärde sig sina visor av far, farfar och farmor som var norska.

Hon lärde sig den gamla julgransplundringsleken "Så går vi runt kring ett enaresnår" på norska. Undrar förresten på hur många språk den visan finns.

Det är för övrigt lustigt att se hur visorna vandrat från trakt till trakt. Man kan följa dem genom olika landskap.

En av de gamla visor, som Ulrika tycker allra bäst om, lärde hon sig av en gammal norsk brunnsgrävare. Och hon sjunger den med en ung ljus röst:

När solen tänds sina strålar, tänker jag på dej, när månen satt sin aftonglans i moln, då är min tanke blott hos dej.

Bäst tycker hon dock om den visa som hon kallar Fars visa och som börjar:

Godafton, flicka, lilla vän, förlåt, att jag gör omak och än en gång besvärar dej, ty kärleken är orsak.

● Det är enkla konstlösa visor, som handlar mycket om kärlek. En del ganska robusta, t ex den som skildrar "den första natt vi låg i lag".

Det sjöngs mycket i hemmet. Framförallt under de långa vinterkvällarna. Då kardade man ull, spann och vävde. Och lyste sig med fotogenlampor. Utom då ulen kardades. Då fick elden i den stora öppna spisen vara ljuskälla. Ullen blev bättre då. Allt bröd, tunnbröd, tjockbröd och rån, bakades hemma. Djuren slaktades, köttet saltades och röktes.

Ulrika var aldrig förtjust i renkött. Hon såg för mycket av renslakten. Men då hon kom in i lapparnas kåtor och blev bjuden på rött renkött, tyckte hon det smakade bra.

● "Studiehug"

Prästen och skolläraren tyckte att Ulrika, som hade "studiehug", skulle få läsa, men hon behövdes hemma med de många djuren. Så gifte hon sig med James Lindholm, en "kontorsman". Han dog 1915. De

fick av Linfler hon IOG Fi gån, sjur finn och i et arki Ti från Kun från bäre